

Shutak Larysa. The Peculiarities of Formation and Use of Secondary Names in Communicative Situations of Medical Discourse.

The article investigates the causes and formation of secondary nominations in modern Ukrainian medical discourse. The author analyzes purpose and use of such names in different communicative situations and denotes grounded suffixes as one of the main ways of creating the secondary names of doctors with their internal professional differentiation and names of patients for their inherent disease. The circle of secondary nominations that results in metaphorical and analogical ports are considered. Substantive (one-component), adjectival and verbal (one-component or two-component) secondary metaphorical nomination are separated. Author determines secondary substantive metaphorical name instruments identifying reasons for the formation of such names and typical communication situations to use them. Features of metaphor adjectives and verbs as components of phrases find their conditions of use in communicative situations. Secondary analysis of the title which is an euphemism for official medical terms. The article summarizes the various reasons that cause the formation of secondary titles, actual process of professional communication, avoid of complex medical terminology, and quickly availability to convey the right information to mitigate its impact on the patient.

Key words: *secondary nomination secondary names, methods of nomination, suffixes, metaphor, analogical transfer, medical discourse.*

Тамара Ямчинська
(Вінниця)

УДК: 821.111-1 (73)

БІЛІНГВІЗМ У РОМАНІ АНІ КАСТІЛЛО «ЗВІЛЬНИ МОЮ ЛЮБОВ ІЗ ПЕЛЮСТОК»

Розглянуто прозовий твір Ані Кастілло «Звільни мою любов із пелюсток» у ракурсі мультикультуралістських тенденцій. Вказано на інноваційний підхід письменниці до латиноамериканського феномену, а також проаналізовано бачення «магічного реалізму» твору з точки зору жіночої перспективи. Висвітлено своєрідність художньої манери мексикано-американської письменни Ані Кастілло, яка відтворена в концепції ксіканізму. Відзначено надзвичайну білінгвальну насиченість роману «Звільни мою любов із пелюсток», яка передає унікальну полікультурну спадщину мексикано-американців. Проаналізовано синтез двох мов - англійської та іспанської - як особливої риси роману Ані Кастілло поряд з іншими художніми особливостями твору, його етнопоетикою і системою образів.

Ключові слова: *білінгвізм, чикана, мультикультуралізм, магічний реалізм, етнопоетика.*

Постановка наукової проблеми. Останнім часом усталений погляд на літературний простір Сполучених Штатів почав змінюватись, застарілу концепцію «плавильного тигля» (*the melting pot*) замінили метафори «мозаїки» (*mosaic*) та «клаптикової ковдри» (*patchwork quilt*), що відображають різноманіття та неоднозначність літературних процесів у країні. Починаючи з 60-70 рр. ХХ ст., увагу дослідників привертають письменники - представники національних меншин, які виступали проти гомогенізації американського суспільства, яка неминуче призводить до поступової втрати історичних, наукових, мистецьких цінностей інших культур.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В американському літературознавстві почали з'являтися численні наукові праці, присвячені творчості емігрантів США. Зокрема, дослідженням літературної спадщини мексикано-американських письменників займалися Дж. Брус-Новоа [5], Д. Дорсі [6], Р. Фернандес [7], У. Дженерс [8], Л. Ліл [9], Д. Мадсен [10], С. Найхана [11]. У вітчизняній гуманітарній науці бракує фундаментальних досліджень художніх творів мексикано-американських письменників, зокрема творчості Ані Кастілло. Чи не єдиним українським дослідником романістики А. Кастілло є А.В. Советна [2; 3;4], яка визначила характерні риси феміністського дискурсу письменниці та проаналізувала їх відображення у творах Кастілло. Водночас, особливості індивідуального стилю письменниці та композиції її творів не були дослідженими, що зумовлює **актуальність** цього дослідження.

Предмет дослідження: білінгвальні особливості тексту роману, які розкривають самобутній художній стиль представниці мексикано-американської літератури Ані Кастілло.

Мета: дослідження тексту роману Ани Кастїлло «Звільни мою любов із пелюсток» з позицій етнопоетики, аналіз його художньої специфіки, яка впливає із самотнього діалогу мексиканської та американської культур у текстовому просторі роману.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Об'єднувальним параметром творчості усіх латиноамериканських письменників, є мова. Хоч автори і ставлять різні акценти на двомовних текстових уживаннях та використовують діалекти, усі вони «сповідують» досвід білінгвізму.

Виклад основного матеріалу та поняття «білінгвізм» походить від латинського слова *bilingua*, що означає подвійна мова.

Дослідники виділяють декілька типів білінгвізму: (1) білінгвізм від народження, який виникає у родині, де батьки розмовляють зі своїми дітьми кількома мовами; (2) територіальна двомовність як результат міжмовної інтерференції у народів, що здавна проживають поряд; (3) соціально-примусовий білінгвізм, який спостерігається, коли іммігрантам доводиться вивчати мову країни свого проживання для досягнення успіхів у роботі, навчанні; (4) наукова та художня двомовність, яка виникає при використанні письменниками у своїх творах кількох мов, зокрема рідної [1, с. 6].

Нас цікавить саме останній тип, який ми спостерігаємо у творчості Ани Кастїлло.

Білінгвізм у романі присутній уже з перших сторінок твору. В змісті авторка використовує іспанські цифри для нумерації під-глав та, водночас, їхні назви, подані англійською. Знаючи деякі факти з життєвого та творчого шляху письменниці, читач одразу ж розуміє, що такий вибір не є випадковим. Використання англійської та іспанської мов натякає на зіткнення й зіставлення двох культур - американської та мексикано-американської, що є однією з ключових проблем роману "Peel My Love Like an Onion".

Наявність іспанської мови спостерігається на протязі всього твору. Головна героїня часто називає свою матір *jefita* або *Ama* (ісп. «мама»), а батька - *Apa* (ісп. «тато») та зауважує: "She (mother) always talks to me in Spanish. It was only about ten years ago that I discovered that my mother spoke English. <...> Why have you always **made me think you don't speak English!** I asked in Spanish. / **have to talk to her in Spanish otherwise she doesn't understand me.**" На що отримує відповідь: "Oh, I don't know, she said, somehow evasively and in Spanish. I suppose you kids would make fun of me."

Як бачимо, Кармен продовжує спілкуватись зі своєю матір'ю іспанською, навіть дізнавшись, що вона чудово володіє англійською. Крім того, вона стверджує, що *повинна* це робити. Зважаючи на те, що дівчина народилась у Сполучених Штатах та рідною для неї є англійська мова, ми вбачаємо внутрішній потяг головної героїні до своїх етнічних коренів у такій її поведінці. Те ж саме можна сказати і про маму Кармен, яка теж, як виявилось згодом, ніколи не була у Мексиці: "Ama is not from Mexico City. She's never even been there. Still, she feels it is closer to home than Chicago, even though she's lived in this town for over four decades" [12, p.27]. Водночас, вона не просто не соромиться свого походження, а й активно демонструє його.

Головна героїня часто використовує іспанські фрази у розмовах зі своїми родичами, коханцями, друзями, знайомими - не лише людьми, які мають мексиканське коріння, а й циганами. Навіть до свого пса Кармен звертається мовою своїх предків, стверджуючи, що англійську він не розуміє: *I whisper to him in Spanish. Macho doesn't understand English. Perro-Macho! I call him, macho and dog just rolling off my tongue together for some reason* [12, p.78].

Найчастіше іспанська мова трапляється в емоційно-насичених розмовах, зокрема, з Агустином та Маноло, проте присутні лише уривки, фрази та окремі слова, які мають певне емоційне навантаження. В романі немає діалогів, написаних виключно іспанською.

Наприклад, милуючись стопами Агустина та вбачаючи у них щось прекрасне, у пориві ніжності Кармен промовляє: *¡Mira tus pies!* (ісп. Подивись на свої ноги!), на що отримує відповідь: "Why should I look at my feet? He asked. What's wrong with them? <...> They're beautiful, I said. He laughed. <...> Men don't have beautiful feet, he said. Oh, what do you mean? I insisted. Men have beautiful feet. You have them! *Estas loca*. he said" [12, p. 9]. Фраза "*Estas loca*" (ісп. *Tu з глузду з'їхала*) є емоційно-забарвленою.

Розповідаючи про своє кохання до Маноло, героїня ніжно називає його *Mi Manolito* (ісп. *мій Маноло*). В цьому уривку іспанська мова дуже гармонійно поєднується з яскравими

порівняннями, метафорами та іншими стилїстичними засобами, створюючи ефект неабиякої емоційності: “*Loving Manolo - Manolio - was thrusting both hands out into the darkness to clutch onto something more than numinous air but also hoping that whatever it was won't bite you. Mi Manolio was dark, even in winter, his skin savory and sweet like Mexican chocolate that makes your mouth water just to whiff in simmering and waiting for you on the stove to have with birthday cake. Manolo was a birthday cake with exactly twenty lit candles when we met*” [12, p. 82].

Оповідачка вживає іспанську для передачі не лише як позитивних, так і негативних емоцій: “*iMirabe! I yelled and as I did I saw a few of the calorros come out of the bar just to watch the show including the snake*” [12, p. 158]. Змушуючи Маноло обрати між нею та його хрещеним батьком Агустином, Кармен кричить: «Подивись на мене!», підсвідомо обираючи іспанську мову.

Важливим є і те, що Кармен найчастіше вживає латиноамериканські імена в оригіналі — *Manolio, Aguston, Josı, Rocio, Mırimıe*. Те ж саме стосується і географічних назв (*Cadiz*). Те, що власні назви не перекладаються та не транслітеруються, вказує на прагнення представників національних меншин зберегти свою ідентичність. Будучи оточеними чужою культурою, чикана намагаються жити у своєму світі, де панують мексиканські звичаї та традиції. У їхніх серцях незмінно живе любов до історичної батьківщини їхнього народу, яка постійно впливає на звички, уподобання, спосіб життя та побутові проблеми.

“*Even the biggest jerk in the world knows not to eat tortilla cold - except for the gringo-gajes*” [12, p. 104]. *Gringo* - презирлива назва не іспаномовного іноземця, особливо, американця в Латинській Америці. *Gaje* - слово, яким цигани називають представників інших етнічних груп. Використання подібної лексики в даному контексті вказує на високий рівень поваги та любові латиноамериканців до своєї культури та традицій, а також на презирливе ставлення до тих, хто ними нехтує. Крім того, іноді у словах героїв прослідковується зневажливе ставлення до інших етнічних груп та національних меншин. “*Ama. like most Mexicans, refers to all Asians as chinos. She knew he (the employer) was Korean*” [12, p. 123]. Хоч у словах головної героїні і присутній критичний тон, згодом подібну зневажливність виявляє й сама Кармен: “*So three days later, when five men and two women rush in scaring the wits out of everybody, the chinos too, I'm the only one who remains seated*” [12, p. 126]. Говорячи про корейців, героїня вживає те ж саме узагальнювальне *chinos*, що і її матір.

Національна кухня є важливою частиною культурного досвіду чикана. У романі присутні численні назви страв та продуктів, які постійно готуються та використовуються мексикано-американцями: *pupusa, nopalito, tortilla, taco, quesadilla, pambazo, tamale, salsa, serrano chihes, jalapeno*. Крім того, оповідачка неодноразово зазначає, що герої найчастіше купують їжу в мексиканських ресторанах, фаст-фудах та магазинах.

Іспанська мова є також одним із засобів розкриття проблеми культурного порубїжжя у романі. Проживаючи у Сполучених Штатах та водночас відчуваючи потяг до своєї історичної батьківщини, чикана відчувають себе «чужими» в обох країнах. Вони страждають від дискримінації в США та нерозуміння в Мексиці, де їх презирливо називають *pochos* — зрадниками, які покинули свою рідну країну в пошуках кращого життя: “*Pocha is what you are called there, by your unkind relatives and strangers on the street and even waiters in restaurants when they overhear your whispered English and wince at your bad Spanish*” [12, p. 3]. Як бачимо, головна героїня усвідомлює своє становище та визнає себе *pocho*: “*He's also pocho like me, shouting orders in a long-lost Spanish the way my brothers speak it*” [12, p. 126]. Вона розуміє, що її іспанська є застарілою та далекою від ідеалу. Кармен зізнається, що їй, як і більшості чикана, важко жити «на межі» двох культур: “*You try like no one else on earth tries to be here and there, this way and that, and still you don't fit. Not here and not there*” [12, p. 3].

Значна частина іспанських слівоназв припадає на епізоди, в яких описується невід'ємна частина культурної спадщини латиноамериканців. Не дарма танці вписано у твір так часто та у різних виявах - *фламенко, танго, самба, румба, малагенья*. Образ танцю в романі є символічним, адже саме він став головною рушійною силою та поштовхом героїні до кардинальних змін у її житті, її підтримкою та засобом самореалізації. Танець ми асоціюємо з проходженням Кармен шляху від звичайної мексикано-американської дівчини до справжньої ксиканістки.

У тексті роману присутні іспанські назви танців: malaguena, mambo, danzon, chachacha; пісень - “Za Petenera”, “Perez Prado”, “Corazon de melon”; цілі уривки текстів пісень: “Sale el sol cuando es de dia . . . para mi sale de noche . . . hasta el sol va en contra mia... <...> Y send escalofno cuando pusiste tus labios flamenco sobre los mios...” [12, p. 118], “Corazon de melon de melon melon corazon ... de melon” [12, p. 98]. “It wasn’t just Sapogonians who were there, but like I said, all kinds of Spanish-speaking people now making Chicago their home. The heartsick Cubans sang “*Guantanamera*” and the lonely Mexicans sang “*Cielito Lindo*” and the Colombians sang old cumbians and the Puruvians sang a potpourri of polkas Mid the Argentines capped it all off with one tango after the next” [12, p. 67]. Цей приклад яскраво ілюструє любов латиноамериканських іммігрантів до культури своєї історичної батьківщини.

Оповідачка порівнює вплив танцю на людську свідомість із магією, а танцівників та музикантів - із чарівниками, які її творять: “The resistance from the audience changed to an excited stir as our magic began, two *bruio*s (ісп. чарівники)_casting spells on each other” [12, p. 135].

Сценічним ім’ям танцівниці Кармен було *la Coja* (ісп. каліка). Цікавим є те, що, маючи негативне значення, цей псевдонім завжди отримував позитивне емоційне забарвлення в контексті: “*Carmen la Coia* indeed danced for all that she was worth” [1, p. 135] та “I knew it was you right away, *la famosa Carmen la Coja!* [12, p. 74]”. Зазначені цитати вказують на те, що, не зважаючи на свою фізичну ваду, головна героїня робила все можливе, щоб досягти успіху у своїй улюбленій справі, та невдовзі отримала визнання, якого заслуговувала - її впізнавали на вулицях, приходили на уроки танців, які вона викладала, та зустрічали бурхливими оплесками на сцені.

Про те, що вибір слів, переданих іспанською, не є випадковим, свідчить і той факт, що письменниця уникає цілих уривків тексту, написаних даною мовою. Вона просто зазначає, що діалог ведеться іспанською, даючи читачеві змогу зрозуміти всю суть розмови, уникаючи труднощів у перекладі: “How did you know? I asked in Spanish and did not blush from his direct gaze [12, p. 67]”.

Інколи Ана Кастілло підкреслює важливість того чи іншого іспанського слова в розмовах, які написані англійською, проте, як читач може здогадатися з контексту, насправді відбулися іспанською мовою, або ж вдаючись до пояснень оповідачки. Яскравим прикладом подібного прийому є одна із розмов Кармен із матір’ю, які, як було зазначено вище, велися виключно іспанською мовою: “I used to think that dancing was no good for you <...>, but I’ve been thinking lately that maybe that’s what kept you going. Maybe you need to get back to your dancing, hija. It’ll give you *spirit* again. *Anima* is the word she uses in Spanish for the spirit, as in animism, as in the soul inherently separate from the body” [12, p. 166]. Оповідачка робить акцент на слові *spirit*, стверджуючи, що душа може існувати окремо від тіла та згодом доповнює слова матері власними словами: “My spirit is off somewhere dancing. My spirit dances all the time. It’s my body - my cickoo out-of-control body - that doesn’t dance anymore” [12, p. 166]. Уривок засвідчує силу духу, інтелект, енергію та запал жінки, яка, не зважаючи на фізичну ваду, залишається сильною, вільною та незалежною.

Отже, Ана Кастілло вкотре пропагує в своїх творах процес «піднесення свідомості» (“conscientización”), через який, на її думку, повинні пройти мексикано-американські жінки, щоб стати справжніми ксиканістками. Письменниця закликає ксиканісток до культу інтелекту, а не тіла, адже саме інтелект вважається головною чоловічою силою.

Слід зазначити, що вживання іспанської мови в романі іноді заважає повному розумінню тексту, проте час від часу оповідачка вводить власні пояснення тих чи інших слів: “What I had was something else what the Spanish call “*duende*” (ісп. чарівний дар). *Duende* is something you are bom with, soul to the blues. You can’t buy it. Nobody can teach it to you. <...> I saw you had *duende* the night we met, Manolo told me” [12, p. 74]. З даного уривку читач здогадується про значення слова *duende*, хоча його переклад у тексті відсутній.

Ще одним яскравим прикладом є уривок: I called out *te guiero* Manolo, *te guiero*, as a way of surrender. *Te quiero* means I want you/like you a lot/but I don’t exactly love you, and then he looked me in the eyes and without realizing I was going to say it I said *Te amo*, which only means I love you, because I did [12, p. 85]. Головна героїня пояснює вживання іспанських фраз, які знову ж таки надають епізоду емоційної забарвленості та яскравості.

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розв'язок. Двомовність є невід'ємною частиною досвіду чикана. Лише за допомогою взаємного «переплетення» двох мов можна об'єктивно виразити та зобразити ті проблеми, які автор підіймає у своїх творах. Експериментальний характер художньої мови та організації текстового простору, надзвичайна білінгвальна насиченість та глибока продуманість образної системи роману «Звільни мою любов з пелюсток» є індивідуальною авторською стратегією зображення проблем мексикано-американців та пропаганди ідеології чикана.

ЛІТЕРАТУРА

1. Астафьева М.А. Проблема определения термина «билингвизм» в социолингвистике / М.А. Астафьева // Нова філологія. – 2007. – Вип. 28. – С. 6-8.
2. Советна А.В. До проблем «кольорового» фемінізму в літературі США / А. В. Советна // Гуманітарний вісник. Серія: Іноземна філологія: Всеукр. зб. наук. пр. – Черкаси: ЧДТУ, 2007. – Т.1. - № 11. – С. 138-141.
3. Советна А.В. Становлення літератури чикана в загальнокультурному процесі США / А.В. Советна // Гуманітарний вісник. Серія: Іноземна філологія: Всеукр. зб. наук. пр. – Черкаси: ЧДТУ, 2008. – Т.1. - № 8. – С. 149-150.
4. Советна А.В. Творчість Ани Кастілло в контексті літератури чикана: авторефер. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.01.04 «Література зарубіжних країн» / А.В. Советна – Дніпропетровськ, 2009. – 21 с.
5. Bruce-Novoa J. RetroSpace: Collected Essays on Chicano Literature, Theory, and History. / J. Bruce-Novoa. – Houston: Arte Publico Press, 1990. -113 p.
6. Dorsey D. Minority Language and Literature: Retrospective and Perspective / D. Dorsey – N.Y., 1977. – 228 p.
7. Fernandez R. In Other Words: Literature by Latinas of the United States / R. Fernandez.- Houston, Arte Publico Press? 1994. - 210 p.
8. Geners U. Some Comments on the Anthropology of Ethnicity in the United States / U. Geners. – The Hague & Paris: Mouton, 1976. – p.435
9. Leal L. Identifying Chicano Literature. The Identification and analysis of Chicano Literature / L. Leal. – New York: Bilingual Press, 1979. – 211 p.
10. Madsen D. Understanding Contemporary Chicana Literature / D. Madsen. – Columbia: University of South Carolina Press, 2000. – 376 p.
11. Naynaha S. Rase of Angels: Xicanisma, Postcolonial Passions, and Rhetorics of Reaction and Revolution / S. Naynaha. – Washington, 2006. – 145 p.

Джерела ілюстративного матеріалу

12. Castillo A. Pell My Love Like an Onion / A. Castillo. – New York: Anchor Books, 1999. – 213 p.

Ямчинская Т. Билингвизм в романе Ани Кастилло «Выпусти мою любовь из лепестков».

В статье рассмотрено прозаическое произведение Ани Кастилло «Выпусти мою любовь из лепестков» в ракурсе мультикультуралистских тенденций. Указано на инновационный подход писательницы к латиноамериканскому феномену. Рассмотрен «магический реализм» произведения с точки зрения женской перспективы. Освещено своеобразие художественной манеры мексикано-американской писательницы Ани Кастилло, воплощенное в концепции ксиканизма. Указана чрезвычайная билингвальная насыщенность романа «Освободи мою любовь из лепестков», которая передает уникальное поликультурное наследие мексикано-американцев. Проанализирован синтез двух языков - английского и испанского - как отличительная черта романа Ани Кастилло наряду с другими художественными особенностями произведения, его этнопоетикой и системой образов.

Ключевые слова: билингвизм, чикана, мультикультурализм, магический реализм, этнопоетика.

Yamchynska T.I. Bilingualism in Ana Castillo's Novel "Peel My Love Like an Onion".

The article presents the analysis of Ana Castillo's novel "Peel My Love Like an Onion". The writer inherited both Mexican and American traditions and the way she applied characteristics relating to both traditions has been investigated. She is very close to the Latin American manner of writing but with a feminist point of view. Ani Castillo is famous for the specific understanding of chicana feminism and her innovative contribution to this field. The article elucidates the artistic peculiarities of the creative work of an outstanding contemporary Mexico-American writer Ana Castillo based on her specific understanding of chicana. Her "Peel My Love Like an Onion" is full of bilingual elements which express a unique multicultural Mexico-American heritage. Among the artistic peculiarities of the novel by the outstanding contemporary Mexico-American writer Ana Castillo, features of the ethno-poetics and concept systems, the synthesis of two languages – English and Spanish – as its outstanding feature has been analyzed.

Key words: bilingualism, chicano, multiculturalism, magic realism.